



Gerrie en Cornelis Oost in hun Rotterdamse 'stuurhutkamer', een geschilderde kopie van hun eigen stuurhut op de Fiat Voluntas. (Foto Corine Nijenhuis)

Door Corine Nijenhuis

Als gewezen schipper zegt hij het tegen iedereen die nog in de vaart zit: 'Als je van boord gaat, neem je stuurhut mee.' Dat zoiets niet eenvoudig is, begrijpt hij best. Het vergt een creatieve aanpak. Gelukkig ontbreekt het Cornelis Oost niet aan verbeeldingskracht. Hij schilderde de stuurhut van zijn vrachtschip gewoon na in zijn huis aan de wal. Zo kan hij nog steeds op die plek zijn waar een schipper het grootste deel van zijn leven doorbrengt.

Oud-schipper Cornelis Oost richt 'stuurhutkamer' in

'Neem je stuurhut mee'

Hoewel die stuurhut alleen tijdens de winter een 'platte' ervaring is. Want schippersrechtpaar Oost mag dan beroepsschipper af zijn, Cornelis (80) en Gerrie (76) varen nog steeds ruim zes maanden per jaar. Op een schokker van zo'n 15 meter, getuigd en al. En dan meest buiten Nederland, want hier is het veel te druk. Liever gaan ze zomers naar de Oostzee, of verder nog, richting Polen. Om in de winter naar de stuurhut in hun Randstedelijke bovenhuis terug te keren: 'Anderen overwinteren in Spanje. Wij doen dat in Rotterdam.' Dat overwinteren gebeurt schilderend. In de hobbykamer, waar je je in de stuurhut waant. Het uitzicht is de IJssel, Cornelis heeft er zijn best op gedaan. Weken mee bezig geweest, pietepouterend op de details. Zijn kracht, vindt hij, is een goed perspectief. Je ziet het terug in zijn schilderijen die in rijen tegen de muur staan. De onderwerpen lopen uiteen: stadsgedichten en havens, maar ook bloemen: 'Eigenlijk kan ik alles wel.' Dat klopt in ruime zin. Het kamertje staat vol scheepsmodellen. Een andere hobby. Hij maakt ze op een tafeltje, het werkblad is een oude vaarkaart. Scheepsbel en kompas ervoren, gereedschap onder handbereik. Het fijne is dat alles na het werk kan blijven liggen. Dat was vroeger aan boord wel anders. Dan kwam Gerrie aan het eind van een schildersessie met de koffer de stuurhut in en was het inpakken geblazen. Nu blijft ze gewoon zitten om te kijken naar haar man, die geniet van een creatief pensioen.

Kastje

Dat hun leven zo zou lopen, hadden ze niet bedacht. Hoewel Cornelis er wel naar streefde om vroeg te stoppen met varen. Dat kwam door zijn moeder.

Die vond dat een schipper het best kon stoppen rond zijn 55ste levensjaar: 'Want dan zijn de botten nog niet stijf.' Hij stopte ruim drie jaar ná die leeftijd, nog steeds lenig en gezond. En eerder dan gedacht, want zelf had Cornelis de VUT-leeftijd in gedachte gehad. Maar zijn lot werd bepaald door zijn schip. En door de overheid, die het saneringsmoment bepaalde. Dat schip was een kastje uit 1913, met een zijschroef. Cornelis is er duidelijk over: 'Dat wens je je ergste vijand nog niet toe!' Ze kochten het in 1965, het lag als munitiechip in het Balgzandkanaal bij Den Helder. Maar lamme arm of niet, het schip was een verbetering ten aanzien van hun eerste vaartuig. Ook dat was een kastje, maar met zo'n onhandig volume dat elke lading graan maar voor de helft in het ruim paste, de rest was deklast: 'Wat een werk.' En toch was ook dat schip een stap vooruit geweest, want het was 'eigen'. Een nieuw tijdperk voor Cornelis die daarvoor enkele jaren als zetschipper had gewerkt. Om zijn toekomst met Gerrie te kunnen bekostigen. Zij had zich ook niet onbetuigd gelaten. Nadat ze elkaar als schipperskinderen hadden leren kennen, was ze, op haar 16de, op zoek gegaan naar een dienstje in Amsterdam. Zodat er wat geld zou zijn wanneer ze samen gingen varen.

Ongeluk

Dat deden ze vanaf 1962. Ze herinneren hun eerste reis nog. Gerrie voor het IJ op. Het schip bleef maar rechtuit gaan: 'Ik kreeg het roer niet weg.' Het bleek nog op de ketting te staan, ze hadden de vuurdoop samen al direct gehad. Ook werden de rollen meteen verdeeld. Bij het afmeren stond Cornelis voorop: 'Ik wil dat niet hebben, een vrouw bij de draad.' Het risico dat haar iets zou gebeuren,

was hem te groot. Dat ook hemzelf iets had kunnen overkomen, daar wil hij niet aan. 'Mij gebeurt niets. Zo is dat leven.'

Hoewel hij wel beter weet dan dat je het lot kunt sturen. Zijn moeder overleed toen hij 20 was. Ze stond dan niet voorop, ze viel wel van boord bij het afmeren. Cornelis was maats bij zijn vader, er was geen reden dat zijn

'Stop bij 55, dan zijn je botten nog niet stijf'

moeder buiten kwam. 'Maar toen ze er toch stond, wilde ze er wat tussen doen.' Toen ze de reling op de dennenboom wilde pakken, greep ze mis. Ze viel tussen wal en schip. Cornelis en Gerrie houden haar in ere. Hun beide vrachtschepen hebben ze Fiat Voluntas genoemd. Omdat zijn moeder dat zo'n mooie naam vond. Ook de schokker is zo gedoopt. Bij elke tocht is zij stilletjes aanwezig.

Schokker

Die schokker hebben ze laten bouwen in 1983. 'Want toen konden we het nog betalen.' Cornelis was gecharmeerd van oude schepen, hij wilde best een mooi klippertje voor het plezier. Maar hun vrachtschepen waren ook aardig op leeftijd, dus wisten ze hoeveel werk daar aan zat. De oplossing was nieuwbouw naar oud model. Bij die keuze had het lot opnieuw een vreemde rol gespeeld, in dit geval in de vorm van Cornelis' achternaam. Op de werf in Kampen werd 'de heer Oost' opgeroepen naar kantoor te komen. Op de trap liep hij tegen een schipper aan die ook naar kantoor moest. Die heette ook Oost. Het was niet de enige overeenkomst:

beiden waren fanatieke amateur-schilders. Schipper Oost had een prachtige collectie tekeningen geërfd: tientallen soorten traditionele schepen, op perkament. Zo werd het idee een schokker te laten bouwen, geboren.

Vakantievaren

Ze vroegen een scheepsarchitect, maar die wilde er van alles bij verzinnen: 'Dan kon hij er de grote Jan mee uithangen.' Ze hielden vast aan het originele model op de perkamenten tekening. Zodra het schip vaarklaar was, gingen ze er het water mee op, in de schoolvakanties van de kinderen. Vrienden verklaarden hen voor gek: 'Is dat anders dan varen', vroegen ze ironisch. Die eerste keer hadden ze gelijk: 'We voeren van A naar B, alsof we gewoon aan het werk waren.' Daarna pakten ze het anders aan. Met de schokker deden ze aan 'vakantievaren'. Weken bij Terschelling blijven liggen, de kinderen spelend in het zand.

Stap voor stap werd de schokker afgemaakt. De eerste winter werd het vooronder ingetimmerd, het tweede jaar de roef. In 1990 uiteindelijk, kwam de mast erop en werd ze afgetuigd. Mooi op tijd, kun je zeggen, Cornelis was al haast 55, volgens zijn moeder tijd om te stoppen. Het duurde nog tot 1996 voor het zover was. Toen ging hun kastje dankzij de saneringsregeling naar de sloop. Dat deed geen zeer: 'Wij hebben geneens omgekeken.'

In plaats daarvan keken ze vooruit. Hun toekomst op de schokker. Daar zit maar één nadeel aan. Het schip heeft geen stuurhut. 'Zomers niet erg, dan zit je buiten.' Maar ja, die winters. Gelukkig is daar dan de stuurhut in het Rotterdamse bovenhuis. Om in te mijmeren over wat er was en verheugen op wat nog komen gaat.